

Sygn. akt III AUa 266/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 sierpnia 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SA Marcin Graczyk (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 16 sierpnia 2021 r. w Warszawie

sprawy K. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W.

o emeryturę

na skutek apelacji K. J.

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie XIV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 17 grudnia 2020 r. sygn. akt XIV U 1479/19

oddala apelację.

Marcin Graczyk

Sygn. akt III AUa 266/21

UZASADNIENIE

Decyzją z 13 maja 2019 r., nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. przyznał K. J. emeryturę od 1 marca 2019 r. (od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek). Wysokość emerytury została wyliczona na kwotę 3.085,16 zł przy uwzględnieniu 21 lat, 6 miesięcy 7 dni okresów składkowych oraz 10 miesięcy i 19 dni okresów nieskładkowych. Jednocześnie świadczenie zostało zawieszona z powodu zbiegu prawa do emerytury wojskowej.

K. J. złożył odwołanie od powyższej decyzji zaskarżając ją w części zawieszającej wypłatę świadczeń emerytalnych. Decyzji zarzucił naruszenie art. 95 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w związku z czym wniósł o zmianę decyzji poprzez uchylenie zawieszenia wypłaty świadczenia emerytalnego oraz zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. wniósł o jego oddalenie.

Wyrokiem z 17 grudnia 2020 r., sygn. akt XIV U 1479/19, Sąd Okręgowy w Warszawie XIV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Sąd Okręgowy ustalił, że K. J. (ur. (...)) w okresie od 24 października 1967 r. do 3 października 1995 r. pełnił służbę wojskową. Łączny wymiar wysługi emerytalnej wyniósł 27 lat, 11 miesięcy i 10 dni. Decyzją z 15 stycznia 1996 r. Wojskowe Biuro Emerytalne przyznało odwołującemu się prawo do emerytury wojskowej od 1 listopada 1995 r. Procentowy wymiar emerytury przy zachowaniu zasady nieprzekraczania 75% podstawy wymiaru wyniósł 73,59 %. Decyzją z 25 marca 2003 r. Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego zmienił wysokość emerytury wojskowej odwołującego się w związku z doliczeniem przypadających po zwolnieniu ze służby zawodowej okresów zatrudnienia w (...) S.A. w W., tj.: 1 marca 1996 r. – 21 lutego 2000 r., 17 marca 2000 r. – 17 sierpnia 2000 r., 26 sierpnia 2000 r.

– 6 listopada 2002 r. oraz 7 grudnia 2002 r. – 31 grudnia 2002 r. w łącznym wymiarze 6 lat, 7 miesięcy i 27 dni. Po uwzględnieniu powyższego doliczenia, łączna wysługa emerytalna wyniosła 34 lata, 7 miesięcy i 7 dni, co stanowiło 82,14 % wymiaru emerytury, w związku z czym wysokość emerytury została obniżona do 75% podstawy jej wymiaru. Wysokość emerytury wojskowej po uwzględnieniu waloryzacji za 2019 r. wyniosła 4.594,93 zł brutto. 21 marca 2019 r. odwołujący się złożył wniosek o emeryturę powszechną. Zaskarżoną decyzją z 13 maja 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. przyznał K. J. emeryturę od 1 marca 2019 r. (od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek). Wysokość emerytury została wyliczona na kwotę 3.085,16 zł przy uwzględnieniu 21 lat, 6 miesięcy 7 dni okresów składkowych oraz 10 miesięcy i 19 dni okresów nieskładkowych (wynikających z okresów zatrudnienia przypadających po zwolnieniu ze służby zawodowej, tj.: od 1 marca 1996 r. do 31 marca 2012 r. w (...) S.A. w W. oraz od 16 listopada 2012 r. do nadal w Komendzie Głównej Policji w W.). Jednocześnie świadczenie emerytalne zostało zawieszona z powodu zbiegu prawa do emerytury wojskowej.

Przytoczony stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o dokumentację zgromadzoną w aktach sprawy, w tym znajdującą się w aktach Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w W. oraz w aktach Wojskowego Biura Emerytalnego. Sąd Okręgowy zauważył przy tym, że okoliczności faktyczne sprawy nie były sporne, a zaistniały między stronami spór miał charakter natury prawnej. Ubezpieczony domagał się bowiem przyznania prawa do wypłaty dwóch emerytur jednocześnie, tj. emerytury wojskowej oraz emerytury z powszechnego systemu ubezpieczeń.

Sąd pierwszej instancji zauważył, że odwołujący się pobiera emeryturę wojskową i jednocześnie w 2003 r. wystąpił o zaliczenie do wysługi emerytalnej przebytych okresów składkowych po zwolnieniu ze służby, aż do osiągnięcia poziomu 75 % podstawy wymiaru. Skarżący miał zatem, zdaniem Sądu Okręgowego, możliwość włączenia okresów „cywilnego” stażu emerytalnego do algorytmu obliczenia wysokości emerytury wojskowej, zatem wyjątek przewidziany w art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej nie miał w przypadku odwołującego się zastosowania. Z tego względu, zgodnie z art. 95 ust. 1 ustawy emerytalnej, wnioskodawcy może zostać wypłacone tylko jedno świadczenie – wyższe lub wybrane przez niego.

Od powyższego wyroku apelację złożył K. J., zaskarżając go w całości oraz zarzucając mu:

1. naruszenie zasady równości określonej w art. 32 Konstytucji RP poprzez oparcie rozstrzygnięcia na podstawie art. 95 ustawy emerytalnej, który powoduje nierówne traktowanie emerytów nawet z jednej grupy zawodowej w ten sposób, iż żołnierze zawodowi, którzy wstąpili do służby wojskowej po 1 stycznia 1999 r. mają prawo pobierać emerytury ze wszystkich lat pracy i służby, a żołnierze zawodowi, którzy wstąpili do służby przed tą datą z reguły wiele lat pracy bądź służby wojskowej nie wykorzystują do ustalenia świadczeń emerytalnych,
2. naruszenie zasady demokratycznego państwa prawnego poprzez oparcie rozstrzygnięcia na podstawie art. 95 ustawy emerytalnej, który dopuszcza sytuację obowiązkowego pobierania składek od ubezpieczonego, gdy jest przesądzone, iż pobrane składki nie będą miały żadnego wpływu na wysokość świadczeń emerytalnych ubezpieczonego, ponieważ ubezpieczony ma maksymalną emeryturę wojskową, a nie miałby możliwości pobierać drugiej emerytury.

W oparciu o te zarzuty ubezpieczony wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zmianę decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w W. z 13 maja 2021 r. poprzez uchylenie zawieszenia wypłaty świadczenia emerytalnego i zobowiązanie organu rentowego do wypłaty świadczenia emerytalnego z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych obok świadczenia emerytalnego z Wojskowego Biura Emerytalnego, a także o zasądzenie na rzecz ubezpieczonego od organu rentowego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie przed Sądem Okręgowym według norm przepisanych oraz o zasądzenie na rzecz ubezpieczonego od organu rentowego zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie apelacyjne według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego nie zasługiwała na uwzględnienie.

Stan faktyczny sprawy nie budził żadnych wątpliwości i jako taki w całości został uwzględniony przez Sąd drugiej instancji jako podstawa oceny prawnej. Zarzuty apelacji dotyczyły natomiast zastosowania prawa materialnego, tj. art. 95 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Przedmiotem niniejszego postępowania jest prawo ubezpieczonego do wypłaty zawieszony emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w sytuacji zbiegu tego świadczenia z emeryturą wojskową. Odwołujący się stoi na stanowisku, iż powinien on otrzymywać zarówno emeryturę wojskową, jak i emeryturę z ZUS.

Stosownie do treści art. 7 ustawy z 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 586; dalej jako: „ustawa o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy”), w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty przewidzianych w ustawie z prawem do emerytury lub renty albo do uposażenia w stanie spoczynku lub uposażenia rodzinnego przewidzianych w odrębnych przepisach wypłaca się świadczenie wyższe lub wybrane przez osobę uprawnioną, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej. Zgodnie z art. 95 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 291; dalej jako: „ustawa emerytalna”), w razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w ustawie wypłaca się jedno z tych świadczeń – wyższe lub wybrane przez zainteresowanego. W myśl art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej przepis ust. 1 stosuje się również, z uwzględnieniem art. 96, w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych w ustawie z prawem do świadczeń przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym osób, o których mowa w art. 2 ust. 2, z wyjątkiem przypadku, gdy emerytura wojskowa lub emerytura funkcjonariuszy została obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin lub w art. 15a lub art. 15d lub art. 18e ustawy z 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

Co do zasady więc w razie zbiegu uprawnień do emerytury z dwóch różnych systemów przysługuje tylko jedno świadczenie – wyższe lub wybrane przez zainteresowanego. Zasada ta ma również zastosowanie do przypadku nabycia prawa do emerytury wojskowej, albowiem art. 95 ust. 2 określający wyjątek od zasady pobierania jednego świadczenia emerytalnego odnosi się również do emerytur wojskowych. Wyłączenie zasady pobierania jednego świadczenia, przewidziane w art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej dotyczy przypadku obliczenia emerytury wojskowej dla żołnierza powołanego do służby wojskowej po raz pierwszy po 1 stycznia 1999 r. Sytuacja żołnierzy zawodowych, o których stanowi art. 15a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy, jest odmienna, gdyż przy obliczaniu ich emerytury wojskowej nie podlegają uwzględnieniu żadne okresy składkowe i nieskładkowe ani przed rozpoczęcia służby (art. 16 ust. 1 tej ustawy), ani przypadające po jej zakończeniu (art. 14 ust. 1 tej ustawy). Wskutek rozdzielenia systemów ubezpieczeniowego i zaopatrzeniowego każdy z nich realizuje osobno zobowiązania wobec żołnierzy zawodowych, którzy służbę rozpoczęli po 1 stycznia 1999 r. W rezultacie osoba uprawniona do emerytury wojskowej obliczonej na podstawie art. 15a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy, która spełnia jednocześnie warunki do emerytury z FUS ma prawo do pobierania obu tych świadczeń bez ograniczeń.

Kluczowe znaczenie miała zatem w sprawie wykładnia użytego w art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej zwrotu „emerytura wojskowa została obliczona według zasad określonych w art. 15a lub art. 18e ustawy z 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin” i rozstrzygnięcie, czy ma on znaczenie podmiotowe, czy też przedmiotowe – ukierunkowane na sposób jej obliczenia.

Interpretacji powyższego przepisu dokonał Sąd Najwyższy w wyroku z 24 stycznia 2019 r. (I UK 426/17, Legalis). Sąd Najwyższy uznał za właściwy kierunek wykładni art. 95 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej, z którego wynika, że użyte w ust. 2. tego artykułu sformułowanie „emerytura (...) obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych” oznacza odwołanie się do

zasad obliczenia emerytury wojskowej określonych w tych przepisach, a więc z uwzględnieniem wyłącznie służby wojskowej, co z kolei uzasadnia prawo do pobierania dwóch emerytur „wypracowanych” niezależnie od siebie. Zatem o wyjątku od zasady pobierania jednego świadczenia nie decyduje data przyjęcia do służby, ale brak możliwości obliczenia emerytury wojskowej przy uwzględnieniu „cywilnego” stażu emerytalnego. Przy czym ten „brak możliwości” nie występuje wtedy, gdy emeryt wojskowy nie decyduje się na złożenie wniosku o doliczenie po zwolnieniu ze służby wojskowej okresów składkowych i nieskładkowych, choć mogą one zwiększyć podstawę wymiaru emerytury do 75 %. Wspólnym bowiem mianownikiem uzasadniającym prawo do dwóch świadczeń są uwarunkowania wynikające z przepisów prawa niepozwalające na wykorzystanie stażu „cywilnego” w emeryturze wojskowej, a nie wybór emeryta wojskowego. O zastosowaniu wyjątku od zasady wypłacania jednego świadczenia decyduje brak możliwości obliczenia emerytury wojskowej przy uwzględnieniu „cywilnego” stażu emerytalnego, a nie data przyjęcia żołnierza zawodowego do służby wojskowej. W uzasadnieniu wyroku z 24 stycznia 2019 r. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że artykuł 2 ustawy emerytalnej umożliwia emerytowanym żołnierzom zawodowym i funkcjonariuszom służb mundurowych nabycie prawa do emerytury z powszechnego systemu emerytalnego, po spełnieniu jego ustawowych przesłanek. W przypadku sprzężenia tego prawa nie tylko z wiekiem emerytalnym, ale także z posiadaniem wymaganych okresów składkowych i nieskładkowych (przy emeryturze z systemu zdefiniowanego świadczenia), w stażu emerytalnym nie uwzględnia się okresów służby wojskowej oraz służby w formacjach „mundurowych”, jeżeli z tego tytułu ustalono prawo do świadczeń pieniężnych określonych w ustawach o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy służb mundurowych (art. 5 ust. 2a ustawy emerytalnej). Niezależnie od daty przyjęcia do służby (i niezależnie od rodzaju emerytury) emeryt wojskowy nie może mieć uwzględnionego okresu służby wojskowej w emeryturze z powszechnego systemu emerytalnego. W tym zakresie sytuacja żołnierzy przyjętych do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r. i przed tym dniem ukształtowana jest jednakowo. Inaczej natomiast rzecz się przedstawia w aspekcie wpływu „cywilnych” okresów stażu emerytalnego na prawo i wysokość świadczeń wojskowych. Do wysługi emerytalnej żołnierza, który pozostawał w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., zalicza się (z urzędu) posiadane przed przyjęciem do służby okresy składkowe i nieskładkowe w rozumieniu ustawy emerytalnej (art. 16 ust. 1 w związku z art. 15 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy). Okresy te uwzględnia się w ten sposób, że emerytura wojskowa wzrasta o 2,6 % podstawy wymiaru za nie więcej niż 3 lata okresów składkowych poprzedzających służbę (a o 1,3 % za każdy następny rok i 0,7 % za każdy rok okresów nieskładkowych poprzedzających służbę). Tak ustalona emerytura podlega (na wniosek) zwiększeniu – w wyniku doliczenia okresów przypadających po zwolnieniu ze służby – o 1,3 % podstawy wymiaru za każdy rok zatrudnienia przed dniem 1 stycznia 1999 r. w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy oraz za każdy rok okresów opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe po dniu 31 grudnia 1998 r. lub za okres nieopłacania składek z powodu przekroczenia w trakcie roku kalendarzowego kwoty rocznej podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia – pod warunkiem, że emerytura ta wynosi mniej niż 75 % podstawy jej wymiaru i emeryt ukończył 50/55 lat życia albo stał się inwalidą (art. 14 ust. 1-4 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy). Natomiast prawo i wysokość emerytury żołnierzy, którzy zostali przyjęci do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r., uzależnia się wyłącznie od okresów służby wojskowej, co wynika z art. 15a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych. W konkluzji, żołnierz, który pozostawał w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., może – w świadczeniu wojskowym – korzystać z „cywilnej” wysługi emerytalnej, natomiast przyjęty do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r. nie ma takiego uprawnienia. W wywodach poczynionych w powyższym wyroku Sąd Najwyższy zauważył również, że nie wszyscy żołnierze, który pozostawali w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., mogą faktycznie zrealizować uprawnienie do wykorzystania „cywilnej” wysługi emerytalnej. Wystarczy bowiem odpowiednio długa służba i wzrosty emerytury z tytułu szczególnych właściwości służby (art. 15 ust. 2 i 3) lub z tytułu inwalidztwa wojskowego (art. 15 ust. 4), aby – przy spłaszczeniu podstawy wymiaru emerytury wojskowej do maksymalnie 75 % (art. 18 ust. 1) – „cywilne” okresy ubezpieczenia w żaden sposób nie zwiększały świadczenia. W takim przypadku emeryt wojskowy, niezależnie od swojej woli, nie ma prawnej możliwości skosumowania żadnego „cywilnego” okresu ubezpieczenia w wojskowej emeryturze. Podobnie rzecz się ma w przypadku tego rodzaju okresów poprzedzających służbę, krótszych niż rok (art. 15 ust. 1 pkt 2-4).

Zauważyć należy, że sprawa rozpoznawana przez Sąd Najwyższy dotyczyła ubezpieczonego – żołnierza, który po odbyciu 23 lat służby przeszedł na zaopatrzenie emerytalne (na poziomie 64 % podstawy wymiaru, ale po uwzględnieniu zwiększenia z tytułu grupy inwalidzkiej osiągnął maksymalną wysokość świadczenia tylko z tytułu

służby) pobierane z Wojskowego Biura Emerytalnego. Idąc tokiem rozumowania Sądu Najwyższego można stwierdzić, że warunkiem, który zadecydował (w tym konkretnym przypadku) o uprzywilejowaniu żołnierza (poprzez pobieranie równolegle dwóch świadczeń), był brak możliwości uwzględniania w wojskowej emeryturze jakiegokolwiek okresu „cywilnego” stażu emerytalnego. Kryterium to określa jednocześnie krąg podmiotów charakteryzujących się tą samą istotną cechą. Do tej grupy należą emeryci wojskowi, których wypracowane okresy składkowe i nieskładkowe nie miały żadnego wpływu na wysokość emerytury wojskowej. Do nich zaś należą wszyscy żołnierze, którzy zostali powołani do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r. oraz niektórzy żołnierze, którzy pozostawali w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, stwierdzić należy, że odwołujący się nie należy do żadnej z tych grup, bowiem w jego przypadku „cywilne” okresy ubezpieczenia zostały uwzględnione przy ustalaniu wysokości emerytury wojskowej i miały wpływ na jej wysokość. Z akt sprawy wynika, że decyzją z 25 marca 2003 r. wojskowy organ rentowy doliczył do posiadanej dotychczas przez ubezpieczonego wysługi emerytalnej okresy zatrudnienia i opłacania składek na ubezpieczenie emerytalne po zakończeniu służby wojskowej, tj. okresy: od 1 marca 1996 r. do 21 lutego 2000 r., od 17 marca 2000 r. do 17 sierpnia 2000 r., od 26 sierpnia 2000 r. do 6 listopada 2002 r. oraz od 7 grudnia 2002 r. do 31 grudnia 2002 r. – w łącznym wymiarze 6 lat, 7 miesięcy i 27 dni. Po doliczeniu tych okresów, procentowy wymiar emerytury wojskowej odwołującego się wzrósł do 82,14 % podstawy wymiaru. W związku z ograniczeniem ustawowym wysokość emerytury wojskowej ubezpieczonego została obniżona do 75 % podstawy jej wymiaru.

W przypadku żołnierzy, którzy wstąpili do służby przed 1 stycznia 1999 r. nabycie przez nich emerytury oraz sposób jej obliczenia określa art. 14 i 15 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy. Stosownie do treści 15 ust. 1 tej ustawy (na podstawie którego przyznano odwołującemu się emeryturę), emerytura dla żołnierza, który pozostawał w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., wynosi 40 % podstawy jej wymiaru za 15 lat służby wojskowej i wzrasta o 2,6 % podstawy wymiaru – za każdy dalszy rok służby. Podstawa jej wymiaru może zostać podwyższona także o okresy pracy przed służbą, tj. 2,6 % podstawy wymiaru – za każdy rok okresów składkowych poprzedzających służbę (nie więcej jednak niż za trzy lata tych okresów), 1,3 % podstawy wymiaru – za każdy rok okresów składkowych ponad trzyletni okres składkowy, 0,7 % podstawy wymiaru – za każdy rok okresów nieskładkowych poprzedzających służbę. Ponadto emerytura wojskowa podlega (na wniosek ubezpieczonego) zwiększeniu w wyniku doliczenia do wysługi emerytalnej okresów zatrudnienia po zwolnieniu ze służby – o 1,3 % podstawy wymiaru za każdy rok zatrudnienia przed dniem 1 stycznia 1999 r. w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy oraz za każdy rok okresów opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe po dniu 31 grudnia 1998 r. lub okres nieopłacania składek z powodu przekroczenia w trakcie roku kalendarzowego kwoty rocznej podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia. Okresy po zwolnieniu ze służby dolicza się do wysługi emerytalnej pod warunkiem, że emerytura ta wynosi mniej niż 75 % podstawy jej wymiaru (art. 14 ww. ustawy).

Ubezpieczony po zwolnieniu ze służby posiadał wysługę emerytalną (okres służby wojskowej) w wymiarze 27 lat 11 miesięcy i 10 dni. Podstawa wymiaru emerytury odwołującego się z tej wysługi lat wynosiła 73,59 %. Jak wynika z decyzji wojskowego organu rentowego z 25 marca 2003 r., po doliczeniu do wysługi emerytalnej odwołującego się okresów zatrudnienia i opłacania składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe po zwolnieniu ze służby wojskowej (po 3 października 1995 r.), zgodnie z wyżej wskazanymi przelicznikami, emerytura ubezpieczonego osiągnęła maksymalną wysokość – 75 % podstawy wymiaru. Stosownie bowiem do treści art. 18 tej ustawy, kwota emerytury wojskowej nie może przekraczać 75 % podstawy wymiaru emerytury. Powyższe potwierdza jednoznacznie, że okresy zatrudnienia odwołującego się po zakończeniu przez niego służby wojskowej miały wpływ na wysokość emerytury wojskowej, bowiem bez uwzględnienia okresów składkowych „przepracowanych” po zwolnieniu ze służby wnioskodawca nie otrzymałby emerytury w wysokości 75 % podstawy wymiaru. Stwierdzić zatem należy, że emerytura wojskowa odwołującego się nie została obliczona wyłącznie w oparciu o wojskowy staż emerytalny, ale również o okresy składkowe (cywilne), które zwiększyły jej wysokość. Ubezpieczony miał zatem możliwość uwzględniania w emeryturze wojskowej okresu „cywilnego” stażu emerytalnego i możliwość ta w jego przypadku została wykorzystana. Skoro odwołujący się faktycznie zrealizował uprawnienie do wykorzystania „cywilnego” stażu emerytalnego, to nie można

go tak samo traktować jak żołnierzy powołanych do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r. i niektórych żołnierzy pozostających w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., którzy nie mają możliwości doliczenia do emerytury mundurowej jakichkolwiek „cywilnych” okresów zatrudnienia i w rezultacie przysługuje im prawo do pobierania dwóch świadczeń. Z powołanego wyżej orzeczenia Sądu Najwyższego z 24 stycznia 2019 r. wynika, że jeśli emeryt korzysta ze wzrostu emerytury wojskowej z tytułu „cywilnej” wysługi emerytalnej, to oznacza, że zostaje zachowana zasada wzajemności składki i świadczeń w rozumieniu funkcjonującym w polskim systemie ubezpieczenia społecznego nawet wtedy, gdy włożony wkład nie jest wprost proporcjonalny do korzyści, jaką przynosi zwiększenie emerytury.

Skarżący podnosił, że zastosowany przez Sąd pierwszej instancji art. 95 ustawy emerytalnej prowadzi do naruszenia zasady równego traktowania obywateli (art. 32 Konstytucji RP) w stosunku do osób pozostających w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r. i pobierających emeryturę wojskową, bez możliwości pobierania emerytury powszechnej z ZUS wobec żołnierzy, którzy rozpoczęli służbę po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r. i taką możliwość posiadają.

Relacje między wynikającą z ustawy emerytalnej zasadą jednego świadczenia i wyrażoną w art. 32 Konstytucji RP zasadną równości były przedmiotem rozważań Trybunału Konstytucyjnego. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 24 kwietnia 2002 r. wyjaśnił, że zasadę równości wyrażoną w art. 32 Konstytucji RP w odniesieniu do oceny norm prawnych należy rozumieć jako nakaz nadawania im takich treści, by kształtowały one w jednakowy (podobny) sposób sytuację prawną podmiotów jednakowych lub podobnych. Trybunał Konstytucyjny uznał, że wszystkie podmioty prawa (adresaci norm prawnych), charakteryzujące się daną cechą istotną (relewantną) w równym stopniu, mają być traktowane równo, a więc według jednakowej miary, bez zróżnicowań zarówno dyskryminujących, jak i faworyzujących (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 24 kwietnia 2002 r., P 5/01, OTK-A 2002 nr 3, poz. 28).

W innym wyroku wskazał natomiast, że różne traktowanie świadczeniobiorców, którzy nie mają wspólnej cechy relewantnej, nie narusza (...) zasady równości, a nawet nie pozwala na analizowanie ich sytuacji jako podobnej z punktu widzenia tej zasady. Trybunał, rozpatrując zarzut naruszenia zasady równości sformułowany w stosunku do przepisów przewidujących odmienne traktowanie żołnierzy w zakresie prawa do emerytury ze względu na datę rozpoczęcia zawodowej służby wojskowej, uznał, że „cechą istotną z punktu widzenia badanej regulacji nie jest jednak to, że porównywane grupy osób odbywały służbę wojskową, lecz to, że objęte były w okresie odbywania tej służby różnymi systemami emerytalnymi” (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 24 lipca 2014 r., SK 53/13, OTK ZU nr 7/A/2014, poz. 77).

Trybunał wskazał, że żądanie orzeczenia niekonstytucyjności art. 95 ust. 2 w zw. z art. 95 ust. 1 ustawy emerytalnej w zakresie, w jakim różnicuje sytuację prawną żołnierzy, którzy pozostawali w służbie przed 2 stycznia 1999 r., i żołnierzy, którzy zostali powołani do służby po raz pierwszy po 1 stycznia 1999 r., zmierza w istocie do tego, aby obu grupom żołnierzy przyznać możliwość jednoczesnego pobierania emerytury wojskowej i emerytury z FUS. Wyjaśnił, że ustawodawca ukształtował zupełnie inne zasady ustalania wysokości emerytury wojskowej w obu wypadkach. Zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy, emerytura wojskowa żołnierzy pozostających na służbie przed 2 stycznia 1999 r. jest ustalana z uwzględnieniem okresów składkowych i nieskładkowych poprzedzających służbę. Do ich wysługi emerytalnej dolicza się też okresy zatrudnienia przypadające przed 1 stycznia 1999 r. i okresy opłacania składek na ubezpieczenie emerytalne po 31 grudnia 1998 r. – art. 14 ww. ustawy. Wysokość ich emerytury wojskowej uwzględnia zatem również okresy zatrudnienia w sektorze cywilnym. Jednak wobec pobierania emerytury wojskowej zawieszają im się wypłaty emerytury z FUS na podstawie art. 95 ust. 2 ustawy o FUS. Natomiast podczas ustalania wysokości emerytury wojskowej żołnierzy powołanych do służby po raz pierwszy po 1 stycznia 1999 r. nie uwzględnia się okresów składkowych i nieskładkowych. Zgodnie z art. 15a ustawy o zaopatrzeniu, ich emerytura wzrasta według zasad ustalonych w art. 15 ust. 1 pkt 1 i ust. 1a-5 ustawy o zaopatrzeniu. W tym wypadku nie mają zaś zastosowania ani art. 15 ust. 1 pkt 2-4, ani art. 14 ww. ustawy. Jednocześnie wobec nieuwzględnienia okresów składkowych i nieskładkowych podczas ustalania wysokości ich emerytury wojskowej, żołnierze powołani do służby po raz pierwszy po 1 stycznia 1999 r. mogą – stosownie do art. 95 ust. 2 ustawy o FUS – pobierać jednocześnie emeryturę z FUS na zasadach i w zakresie określonych w ustawie o FUS. W myśl art. 5 ust. 2a ustawy emerytalnej, okresów czynnej służby wojskowej nie uwzględnia się wówczas podczas ustalania prawa do emerytury i obliczaniu jej wysokości, skoro z ich tytułu mają oni ustalone prawo do świadczenia emerytalnego ustalonego na podstawie przepisów ustawy o

zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy. Trybunał podniósł, że data wskazana jako kryterium różnicowania (tj. 1 stycznia 1999 r.) nie jest przypadkowa. Jest to data wejścia w życie ustawy o FUS. Celem ustawodawcy było stworzenie powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych, który miał obejmować także żołnierzy zawodowych. Przed reformą wskazana grupa zawodowa była objęta systemem tzw. zdefiniowanego świadczenia. Od 1 stycznia 1999 r. do 30 września 2003 r. prawo do emerytury z zaopatrzenia emerytalnego zachowali żołnierze, którzy wstąpili do służby przed 2 stycznia 1999 r. Z kolei osoby, które objęły służbę po 1 stycznia 1999 r., miały nabywać prawo do świadczeń emerytalnych na zasadach obowiązujących w ramach systemu powszechnego. Sytuacja ta zmieniła się w związku z wejściem w życie ustawy z 23 lipca 2003 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 166, poz. 1609), na mocy której do ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy został dodany art. 15a. Przy okazji tej nowelizacji rozbudowano również art. 95 ust. 2 ustawy o FUS, m.in. wprowadzając w odniesieniu do żołnierzy, którzy uzyskują prawo do emerytury wojskowej na zasadach określonych w art. 15a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy, wyjątek od zasady braku możliwości wypłaty jednocześnie dwóch świadczeń (emerytury wojskowej i emerytury z FUS).

Wypada zatem stwierdzić, że kryterium, które zadecydowało o możliwości pobierania dwóch emerytur przez żołnierzy, którzy zostali powołani do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r. to brak możliwości uwzględnienia w wojskowej emeryturze jakiegokolwiek okresu „cywilnego” stażu emerytalnego. Kryterium to jednoznacznie określa krąg podmiotów charakteryzujących się tą samą cechą relewantną. Skoro odwołującemu się doliczono do wojskowej emerytury okresy „cywilnego” zatrudnienia to nie można zaliczyć go do tego kręgu. Dlatego nie można przyjąć, iż są to podmioty podobne, posiadające wspólną cechę istotną (relewantną), a tylko takie osoby powinny być traktowane równo. Jak podniesiono wyżej, różne traktowanie podmiotów różnych, tj. podmiotów, które nie posiadają wspólnej cechy istotnej, nie narusza zasady równego traktowania.

Odnosząc się zatem do twierdzeń skarżącego stwierdzić należy, że w przypadku odwołującego się nie doszło do naruszenia konstytucyjnej zasady równego traktowania obywateli wobec prawa.

Reasumując, apelacja ubezpieczonego była niezasadna, co obligowało Sąd Apelacyjny, do jej oddalenia na podstawie art. 385 k.p.c., o czym orzeczono, jak w sentencji wyroku.

Marcin Graczyk